

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3054

av Fredrik Malm m.fl. (FP)

Ändring av turordningsreglerna i LAS

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta turordningsreglerna i LAS med regler som baseras på den enskildes kompetens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett jobb är för de allra flesta i arbetsför ålder helt avgörande för den egna självständigheten. För den unge innebär ett jobb en möjlighet att flytta hemifrån. För den nyanlände är ett jobb ett verktyg för språkkunskaper och nya sociala nätverk. För personer med funktionsnedsättning är det en möjlig nyckel till en rikare vardag och högre inkomst. Ett jobb är grunden i ett livsbygge, det är därför ett avgörande problem för Sverige att så många i dag står utanför arbetsmarknaden.

Politiken måste bidra till breda och korta vägar till arbetsmarknaden. För trots att den svenska ekonomin är jämförelsevis stark och välmående förblir de som står utan sysselsättning allt för många. Att vara outsider på svensk arbetsmarknad innebär långvariga problem, ibland över hela livet.

För att öka sysselsättningen och ge fler grupper större chans på arbetsmarknaden behöver dagens arbetsmarknadsregler moderniseras. I den globala konkurrensen duger det inte att Sverige har en strukturellt hög ungdomsarbetslöshet, att utrikes födda har betydligt lägre sysselsättningsgrad än genomsnittet och att det parallellt med hög arbetslöshet råder brist på viss arbetskraft. Ska Sverige uppnå full sysselsättning behöver vi förbättra hur arbetsmarknaden fungerar. För detta krävs förändringar i

arbetsmarknadens funktionssätt, av de kompetensförsörjande systemen, av de sociala skyddsnetten och mycket mer. En huvuduppgift för dagens politiker är därför att reformera den lagstiftning som reglerar anställningsskyddet.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen har i huvudsak varit framgångsrik under de många årtionden som den funnits. Det är bra att staten om möjligt avstår från lagstiftning och i stället överlåter åt arbetsmarknadens parter att lösa frågorna genom kollektivavtal. Samtidigt har arbetslivet i många avseenden förändrats de senaste decennierna. Enkel produktion har lämnat plats för en alltmer kunskapsintensiv industri och en växande tjänstesektor, där rörligheten är större och den internationella konkurrensen skarpare. Om den svenska modellen ska kunna fungera i dagens arbetsliv så behöver den moderniseras och arbetsrätten bli mer anpassad till behoven och villkoren på dagens arbetsmarknad.

Långtidsutredningen (SOU 2011:11) har jämfört det svenska anställningsskyddet med reglerna i andra utvecklade länder och konstaterar att de svenska reglerna är flexibla i vissa avseenden och tröga i andra. Om en svensk arbetsgivare vill minska sin personalstyrka kan denne göra det relativt enkelt genom att i första hand avsluta tillfälliga anställningar och sluta hyra in personal och i andra hand säga upp fast anställda som finns sist i turordningen. Däremot har arbetsgivaren svårt att själv välja vilka anställda hen vill ha kvar. Det innebär att det svenska regelverket ger ett företag goda möjligheter att relativt snabbt anpassa storleken på sin personalstyrka vid arbetsbrist jämfört med i andra länder. Men möjligheterna att behålla nödvändiga nyckelpersoner eller de med bäst kompetens är små om man inte kan göra särskilda uppgörelser med facket. Många företagare vittnar också om att den strikta arbetsrätten gör att de drar sig för att anställa. Trösklarna för dem som inte fått fotfäste på arbetsmarknaden blir höga. Turordningsreglerna gör också att dessa grupper, som ofta är sist anställda, blir de som först får sluta vid arbetsbrist. En arbetsmarknad med regleringar från en annan tid får även följder för den med ett arbete.

Turordningsreglernas premierande av anställningstid låser fast människor vid det befintliga arbetet på bekostnad av arbetsmarknadens matchningsmekanismer, löneutveckling och personlig utveckling.

Den ökade rörligheten på arbetsmarknaden bärs därför i huvudsak av de unga. Arbetsgivarna satsar också mindre resurser på fortbildning för dem med tillfälliga anställningar i förhållande till dem med fasta jobb, vilket ytterligare kan försvåra deras möjligheter att konkurrera på arbetsmarknaden. Sverige går miste om kunskap,

kreativitet och skapandekraft. Långsiktigt skapar detta problem för vår tillväxt, välfärd och utveckling. Den onda cirkel som många unga befinner sig i måste brytas. Även äldre människor drabbas av de strukturella problemen på arbetsmarknaden. Detta är särskilt allvarligt mot bakgrund av att just individer i denna grupps kunskap, kompetens och erfarenhet måste tas bättre tillvara i arbetslivet. Folkpartiet liberalerna har enskilt och tillsammans med Alliansen länge arbetat för årsrikas inkludering på arbetsmarknaden. En viktig del i detta är att gemensamt med andra reformer säkerställa att viljan hos arbetsgivare att anställa äldre inte försvagas av en rigid turordningslagstiftning.

Av alla dessa skäl behöver de nuvarande turordningsreglerna i LAS vid uppsägning på grund av arbetsbrist ersättas med turordningsregler som baseras på den enskildes kompetens. LAS ska även i fortsättningen vara dispositiv, vilket betyder att arbetsmarknadens parter är fria att själva avtala om hur turordningsreglerna ska utformas inom sin bransch. Sådana samtal bör resultera i lämpliga kriterier för hur kompetens ska värderas i turordningen inom varje bransch.

Sammanfattningsvis behöver Sverige en förändrad arbetsrätt, där turordningsreglerna moderniseras för ökad rörlighet och trygghet. Därför bör de nuvarande turordningsreglerna vid uppsägning på grund av arbetsbrist i lagen om anställningsskydd (LAS) ersättas med turordningsregler som baseras på den enskildes kompetens.

Fredrik Malm (FP)

Maria Arnholm (FP)

Tina Acketoft (FP)

Christer Nylander (FP)

Erik Ullenhag (FP)

Emma Carlsson Löfdahl (FP)

Birgitta Ohlsson (FP)